

Stationsarbete på en förskoleavdelning: Barn, delaktighet och samspel

Åsa Berglund
Jenny Harman
Jessica Iversen

Förskolan Ellen Key, Linköping
Förskolan Ellen Key, Linköping
Förskolan Ellen Key, Linköping

"Lyckas jag inte denna gång kanske jag lyckas nästa eller nästa..." På förskoleavdelningen Teddybjörnen arbetar vi pedagoger efter ledorden: barn kan, delaktighet och samhörighet/samspel. Detta görs dels i den dagliga verksamheten genom ett stationsinriktat arbetssätt och dels i de olika projekt vi utför. Vårt arbete med stationer och projekt har lett till att vi idag har lugnare barngrupper. Det har också lett till att vi har utvecklats som arbetsgrupp till följd av de diskussioner vi fört och det stöd vi givit varandra, skriver Åsa Berglund, Jenny Harman och Jessica Iversen.

En vision för förskolorna i Ryd och "heliga" ord på förskoleavdelningen Teddybjörnen

I Ryds förskolor får alla bli sitt bästa jag. Genom ett respektfullt arbetssätt stärker vi allas självkänsla. Vi visar tilltro till egna och andras förmågor. Vi upptäcker, utforskar, utvecklas i en positiv, kreativ och utmanande miljö.

Förskolorna i Ryd arbetar efter en vision om att alla ska utvecklas till sitt bästa jag och få en stark självkänsla. Visionen riktar sig till alla som involveras i verksamheten; såväl barn, vuxna som föräldrar ska känna sig trygga och välkomna.

Vi är tre pedagoger - en förskollärare och två barnskötare - som jobbar på förskolan Ellen Key och avdelningen Teddybjörnen som ligger i området Ryd i Linköping. I vårt område finns det totalt fem förskolor. Ellen Keys förskola består av sex avdelningar: tre stycken 1-3 år och tre stycken 3-5 år. På avdelningen Teddybjörnen finns det 21 barn i ålder 3-5 år.

Alla förskolor i Ryd har en pedagogista som stödjer personalens pedagogiska arbete genom att föra diskussion och väcka frågor och två atelieristor som stödjer arbetet genom att ge tips och idéer i olika skapandeprocesser med bild. På avdelningen Teddybjörnen har vi bestämt att, utifrån förskolans vision, arbeta efter ledorden: **barn kan, delaktighet** och **samhörighet/samspel**.

Barn kan: Vi anser att det är viktigt att visa barnen att vi litar på deras förmågor. Detta gör vi genom att stärka, stötta och uppmuntra barnen. Det viktiga är att bygga på det positiva hos barnet, deras styrkor. Alla kan lyckas och det är viktigt att barnen får känna det för att växa i sitt självförtroende.

Delaktighet: Vi menar att vi som pedagoger sätter ramarna för verksamheten och sedan är det barnen som fyller dem. Det är barnens avdelning!

Samhörighet/samspel: Vi arbetar mycket med samspelet barn - barn, barn - vuxen, vuxen - barn och även vuxen - vuxen. Det är viktigt att alla visar respekt och hänsyn mot varandra. För att stärka vi-känslan, samhörigheten och kamratskapet använder vi oss till exempel av ett kompiesträd, där vi sätter upp lappar med bra och positiva saker som barnen gjort för varandra. Utöver det

sätter vi även upp kort på barnen när de leker tillsammans. Vi gör också många gemensamma projekt och saker som sedan finns på avdelningen. Nedan kommer vi att presentera en bild av det dagliga arbetet med stationer och sedan ett exempel på de projekt som vi har gjort. Dessa är exempel på hur vi arbetar med våra ledord: barn kan, delaktighet och samhörighet/samspel.

Stationsarbete på avdelningen Teddybjörnen

Varje eftermiddag har vi stationsarbete på Teddybjörnen. Det innebär att barnen efter lunch får välja vad de vill göra och vilken station de vill vara på. Barnen har tre stationer eller rum att välja mellan. Rummen består av

- en ateljé som vi nu har börjat kalla "verkstaden",
- ett bygggrum och
- rörelserum.

I hallen vid entrén till avdelningen sitter det tre tavlor där vart och ett av de tre rummen är symboliserade med en bild på varsin tavla. Barnen sätter sitt eget kort på tavlan där de vill vara.

Syftet med detta är att dela upp barngruppen i mindre grupper - nu när det är så stora barngrupper - med en **aktiv vuxen** i varje rum. Det har hjälpt oss att kunna utmana, stötta och samtala med barnen lättare under dagarna. Dessutom bli ljudvolymen inte lika hög.

Vi började med det stationsinriktade arbetssättet i augusti 2008. Vi upplevde att det ibland var oroligt och rörigt på avdelningen och att dagarna inte gick ihop som vi ville. Efter ett studiebesök på en annan förskola som jobbade stationsinriktat började en förändring ta fart. Vi bestämde oss för att inrikta verksamheten mot att arbeta stationsinriktat och anpassade vår avdelning efter detta arbetssätt.

Januari 2009 började en lång utbildningsinsats i vårt område Ryd. Vi deltog på föreläsningar från bland annat Reggio Emilia-institutet. Den första boken vi läste, och som kom att betyda mycket för oss, var "Lyssnandets pedagogik" av Ann Åberg och Hillevi Lenz Taguchi (2005). Reggio Emilia-pedagogiken och Ann Åbergs synsätt inspirerade oss i sin tur att genomföra vissa förändringar i vårt arbetssätt och i våra miljöer på Teddybjörnen.

Det vi fastnade för i "Lyssnandets pedagogik" och Reggio Emilias arbetssätt var den barnsyn som lyftes fram där, om det kompetenta barnet, och att barn kan! Det är barnens intressen och kunskaper som ska synliggöras i verksamheten, enligt detta arbetssätt.

Det som enligt vår mening är bra med Reggio Emilia-pedagogiken är att den inte kan kopieras och göras likadan överallt. Andra verksamheter skapar inspiration som kan göras om och anpassas efter vars och ens egna förutsättningar, så att det passar på deras egen avdelning.

I Teddybjörnens stationsinriktade arbete är rummen och materialen viktiga. Rummen och materialen har olika karaktär som på olika sätt främjar barnens utveckling och lärande.

Rummen

Så fort barnen kommer in genom entrén till avdelningen Teddybjörnen vill vi att de ska känna trygghet och lust att skapa och att vara där under dagarna. Det ska vara en förskoleavdelning som visar tydlighet, skapar möjligheter, leder till möten mellan barnen och som visar att detta är deras avdelning.

Lugn musik möter också våra barn och föräldrar varje morgon i hallen, vilket vi har fått positiv respons på från både barn och föräldrar. Avdelningen är utformad i tydliga, renodlade rum.

I den stora ljusa **ateljén**, som vi valt att kalla verkstad, kan barnen skapa med olika material och tekniker, måla och rita samt även experimentera. Vi vill att verkstaden ska väcka skaparglädje och nyfikenhet.

I **rörelserummet** ges barnen möjlighet att röra sig och dansa. Till rörelserummet har vi köpt in en stor spegel där barnen kan se sina rörelser när de dansar och leker. I detta rum har vi även gjort en scen med möjlighet till teater och uppträdanden. En vägg är klädd i vita lakan och med en overheadprojektor kan vi experimentera med ljus och skuggor på den vita lakansklädda väggen.

I **byggrummet** bygger barnen saker som kan växa fram under flera dagar. Bygger de något, visar alla vi andra hänsyn genom att inte rasera andras byggen. Det är också viktigt att vara rädd om de saker vi har även om det är gratismaterial. Barnen får också ta kort på sina byggen som sedan sätts upp på väggen. Dels för att väcka inspiration och dels för att alla ska kunna komma ihåg hur barnen byggt.

Vi har valt att ha en kraschardag på Teddybjörnen, varje fredag eftermiddag, då alla barnen hjälps åt att riva det som byggts under veckan och städa i ordning. Men det sker förstås inte alltid smärtfritt - vissa barn tycker det är jobbigt att krascha sina byggen. Men det är då kameran och bilderna också blir så viktiga att ta hjälp av.

Material

Vi har diskuterat mycket om leksakers vara eller icke vara genom åren på Teddybjörnen. Vi frågade oss vad vi ville erbjuda barnen på förskolan. Vad vill vi att de ska få med sig? Vi valde därmed att ta bort alla färdiga leksaker. Vi vill ha material som skapar möten, förundrar, utmanar barnen och stimulerar fantasin.

Vi började samla olika sorters gratismaterial att bygga och leka med i byggrummet. Föräldrarna och barnen hjälpte till att samla ihop material. Det är chipsrör, toalettrullar, konserverburkar m.m. Andra material som samlats in är kapsyler, plastkorkar, stenar, stickor, små papprör och stora svarta papprör. Vi har också andra material som är tunga och lätta att bygga med. Vi har lego sorterat i färger med möjligheter att spara under veckan.

Allt material vi har är samlat i var sin låda med bilder på lådorna för att göra det extra tydligt. Tydligheten tycker vi är viktig för att skapa trygghet och vi har sett att det gynnar alla barn, även de med speciella behov.

Vi har valt att ta bort färdiga inomhusleksaker, som exempelvis dockor och utklädningskläder, som vanligtvis brukar finnas i dockvrån eller liknande. Vi har i stället valt att ha dessa saker utomhus på gården. Självklart leker barnen rollekar med våra saker vi har i byggrummet. Vi tillför också saker och material när vi ser att barnen vill föra vissa saker till andra rum.

Projektarbetet: Vad är konst för dig?

Under vårterminen 2012 jobbade vi med konst på Teddybjörnen. Syftet var att visa barnen att konst inte behöver föreställa något, utan istället, att konst kan se olika ut, (motiv eller bara färg ihop.) Det viktiga var att barnen skulle våga måla, att ALLA barnen skulle våga göra konstverk, och förstå att inget är rätt eller fel.

Vi upplevde att många barn hade stora prestationskrav och därför kände vi att vi ville stärka deras självkänsla och tillit till sig själva.

En dag ställde vi frågan **Vad är konst för dig?** till barnen. De svarade att konst är att måla saker, att rita, att man gör statyer och att man dansar. Vi lade också fram en bild som inte föreställde något på vår overhead och så fick barnen berätta vad de såg på bilden.

Det ledde till att barnen målade konst på staffli och gjorde statyer av olika material utan instruktioner eller mall. Alla blev otroligt stolta över sina konstverk och de berömde och lärde sig av varandra. Vi har fortsatt med konstprojektet och är nu igång att göra ett konstverk tillsammans. Barnen har målat stenar i olika storlekar och former som finns på ett bord i hallen. Stenarna får barnen flytta runt på bordet och på så sätt förändras konstverket hela tiden.

Vi valde hallen som utställningsplats för stenkunstverket eftersom vi vill skapa ett välkomnande hos barn och föräldrar när de kommer in på avdelningen. Stenkunstverket syns bra och barn såväl som vuxna passerar där hela dagarna och på så sätt glöms inte konstverket bort. Det skapar en mötesplats bland barnen också. Vi vill visa barnen att det de har gjort är viktigt och något som de ska vara stolta över!

Implikationer

Stationsarbetet som vi har på Teddybjörnen har gjort det möjligt att dela upp barnen nu när det är så stora barngrupper. Vinsten är en lugnare barngrupp och att vi som pedagoger hinner med att se barnen, och kan hjälpa, stötta och utmana dem under dagen.

När vi började med stationerna märkte vi snart att vi inte hade samma syn på vad en aktiv vuxen stod för. Vi hade nästan tagit för givet vad det innebär att vara en aktiv vuxen och därför glömt att diskutera det. Det är viktigt att alltid samtala och reflektera tillsammans, då det inte är självklart att vi tänker och tycker lika. I samband med det så började vi också diskutera hur vi ser på vår roll som pedagoger, men framför allt barnens roll och förskolans roll.

Förutom att det har betytt mycket för den pedagogiska verksamheten har det även påverkat relationen mellan oss pedagoger. Vi har insett att när man jobbar i ett arbetslag har man mycket stöd och hjälp av varandra. Vi har också insett hur viktigt det är att allt får ta sin tid och att alla är olika. Det är också angeläget att ta tillvara varandras kunskaper och erfarenheter, men inte ta varandra för givet. Det är viktigt att berömma varandra och ha högt i tak, att vara rädda om varandra, att våga testa nya saker och våga göra misstag. Att tänka: För vilka är jag här? Jo, för barnen!

Referenser

1. Åberg, Å. & Lenz Taguchi, H. (2005). *Lyssnandets pedagogik: etik och demokrati i pedagogiskt arbete* Stockholm: Liber förlag